

"Nebatatın ve eşcarın gösterdiği şekil ve suret lisaniyla, gayet fasih bir surette, analarının ve asıllarının a'mâlini zikrettiği gibi, dal, budak, yaprak, çiçek ve meyveleriyle, sahife-i a'mâlini neşreder." izah eder misiniz?

Burada amellerin biraz daha geniş izahı yapılıyor. Bir ağacın meyvesi onun bir nevi amel defteri hükmündedir. O çekirdeği ektiğimizde, onun bir ömür boyu neler yaptığı bütün teferruatıyla ortaya çıkar.

İnsan da ana rahmine bir tohum gibi düşer. Allah'ın bir ihsanı olarak rahim duvarına yapışır ve toprağa girmiş bir çekirdek gibi gelişmeye, büyümeye başlar. Dokuz aylık süresini tamamladığında yeryüzüne çıkar. Bebek olur, çocuk olur.

Sonra, fidan dönemine benzeyen gençliğe ulaşır. Bir ağacın bütün dal, budak, yapraklarıyla anasının ve aslının amellerini sergilemesi gibi, o da bütün organlarının şekilleriyle, büyüklükleriyle, yerleriyle, özellikleriyle anasının ve atasının bir benzeri olarak boy gösterir. Onların amellerini bu yönüyle, bir bakıma teşhir eder.

Bu misal, insanın bedeni için verilmiştir. Onun ruh dünyası apayrı bir âlemdir. İnsanı asıl mes'ul tutacak, onun terakki ve tedennisine sebep olacak ameller, bu ruh dünyasına ait olanlarıdır. Bunlar ise onun nutfesinde, tohumunda yazılı değildir.

Cüz'î iradesini hayır yahut şer işlerde kullanmasına göre onun ruh dünyası şekillenir. Nur'larda geçen ifadeyle ya "cennete layık bir kıymet alır," yahut "cehenneme ehil olacak bir vaziyete girer."

İnsan, toprak altına benzeyen bu dünya hayatında, kendi istidat çekirdeğini hayırları sümbül verecek sahalarda kullanırsa, ölümünden sonra ve yeniden dirildiğinde bu amellerinin tümü ona cennet yemişleri suretinde iade edilir. Bir ağacın, bir çiçeğin amellerini neticesiz bırakmayan, boşa çıkarmayan, onları bir başka baharda teşhir eden Cenâb-ı Hak, kâinatın meyvesi ve arzın halifesi olan insanın amellerini de mahşer meydanında aynen teşhir edecek, muhasebeye çekecek ve bu işlerinin karşılığını ona eksiksiz verecektir.

Ayet-i Kerimede haber verildiği gibi, kimseye "kıl kadar" zulüm edilmeyecektir.

Üstad Hazretleri bu konuda şu değerlendirmeyi yapar:

"Eğer o istidat çekirdeğini İslâmiyet suyu ile imanın ziyâsiyle, ubudiyet toprağı altında terbiye ederek evâmîr-i Kur'aniyeyi imtisâl edip cihâzât-ı mâneviyesini hakikî

gayelerine tevcih etse (...) bu Őecere-i kâinatın mübarek ve münevver bir meyvesi olacaktır.”(1)

Cennet ehli olmanın yolu budur, toprağı budur, suyu, ziyası budur. Bunun aksi, insanı azap diyarına götürür. Yani, ubudiyet yerine isyan, iman yerine küfür, İslamiyet yerine batıl yollara sapmak insanın istidadını ifsad eder. Cenneti meyve verme kabiliyetinde olan o insan, kendisi için tam aksi bir neticeyi hazırlamış olur.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz.](#)